

Bioasekuracja

- ochrona świń przed ASF

GDAŃSK, 9 listopada 2015 roku

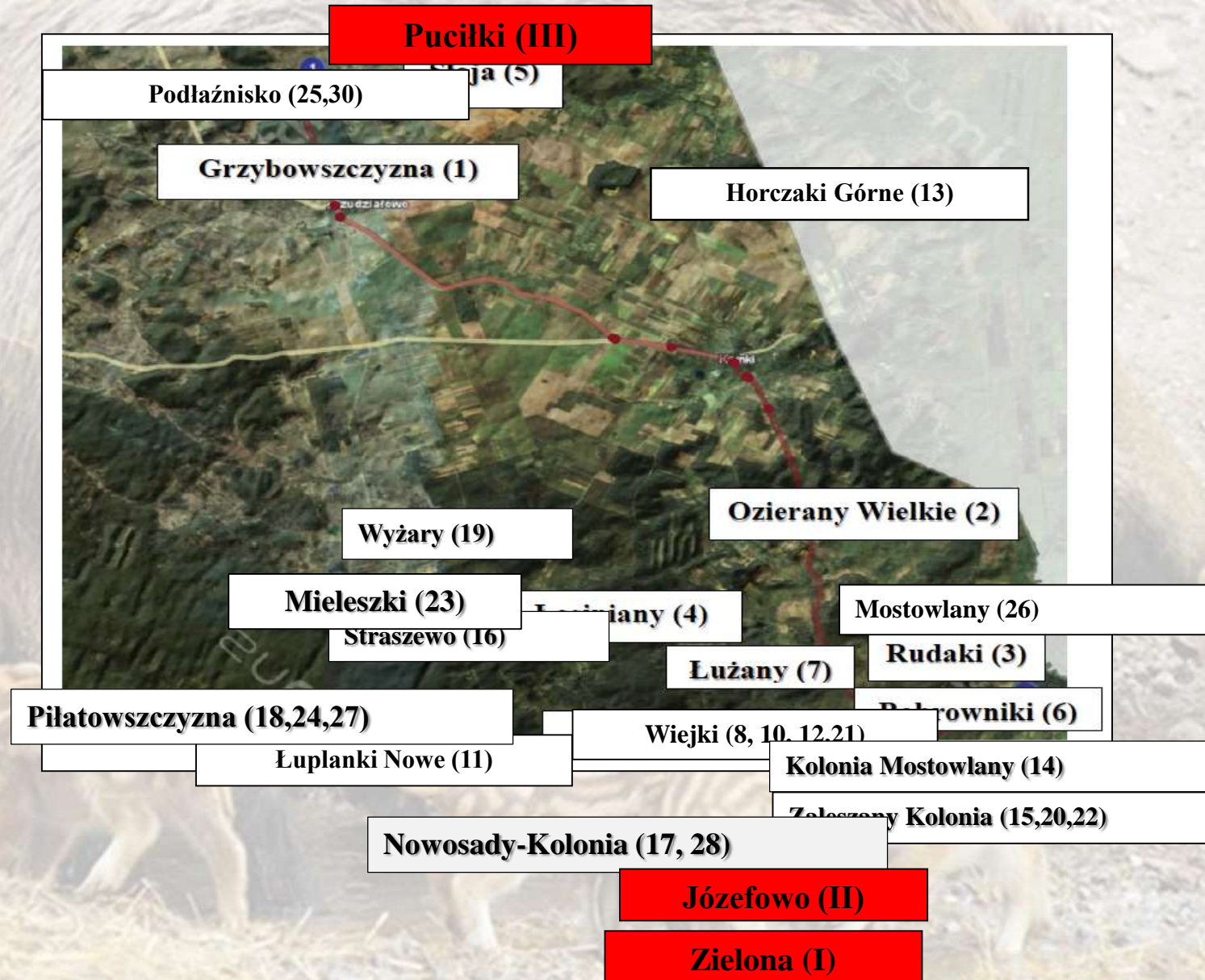
Zygmunt Pejsak

Krajowe Laboratorium Referencyjne ds. ASF PIWet - PIB w Puławach

Sytuacja w zakresie ASF w Polsce

Dotychczas w Polsce 77 przypadków i 3 ogniska ASF wszystkie zlokalizowane w powiatach: sokólskim, białostockim i hajnowskim

Przypadek 1.

Grzybowszczyzna, gm. Szudziałowo, 800 m. od granicy, 15.02.2014 r. dzik - 50 kg
(PCR +, ELISA -)

Przypadek 2.

Ozierany Wielkie gm. Krynki 2,5 km od granicy białoruskiej, 17.02.2014. locha,
PCR +++ ELISA +

Mało prawdopodobne by przypadki miały ze sobą związek.

Grzybowski

~15 km

Ozierany Wielkie

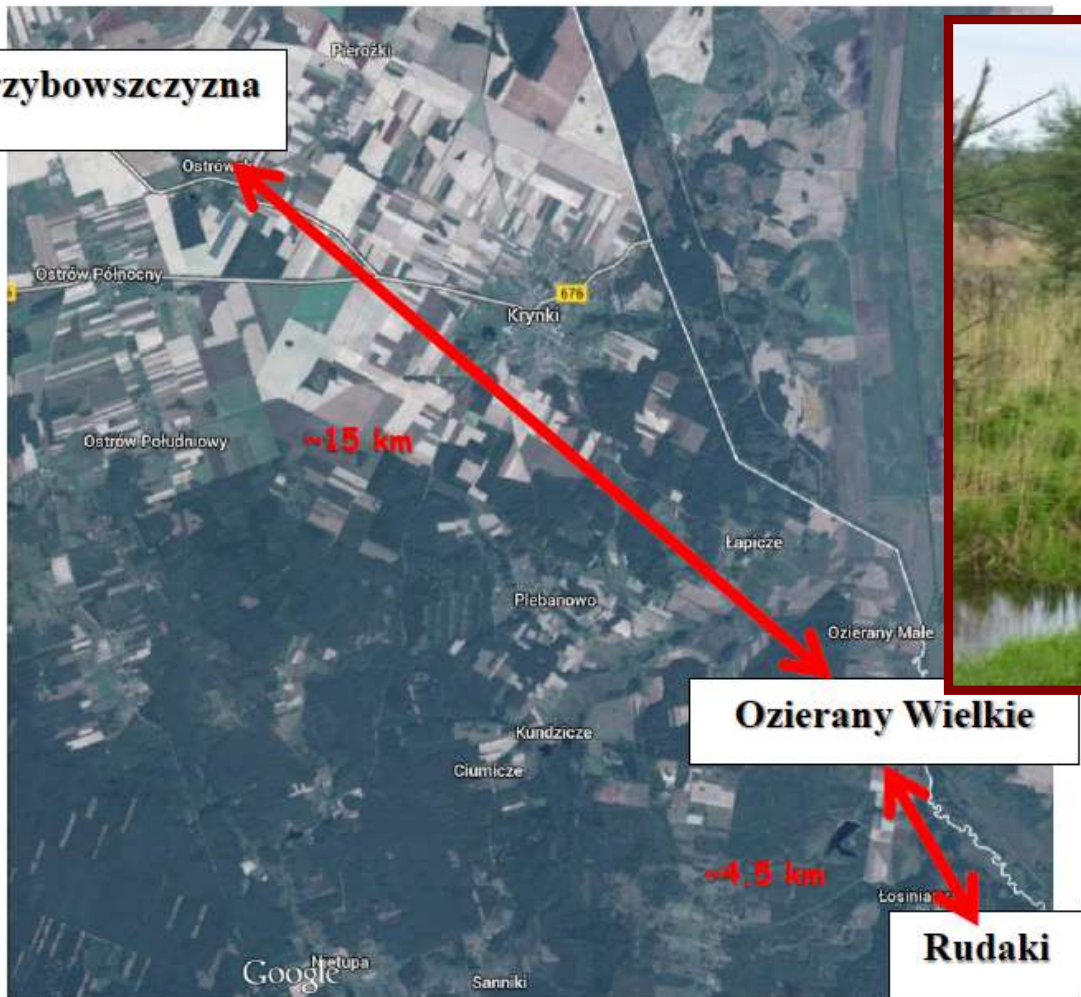
PIWet

Przypadek 3.

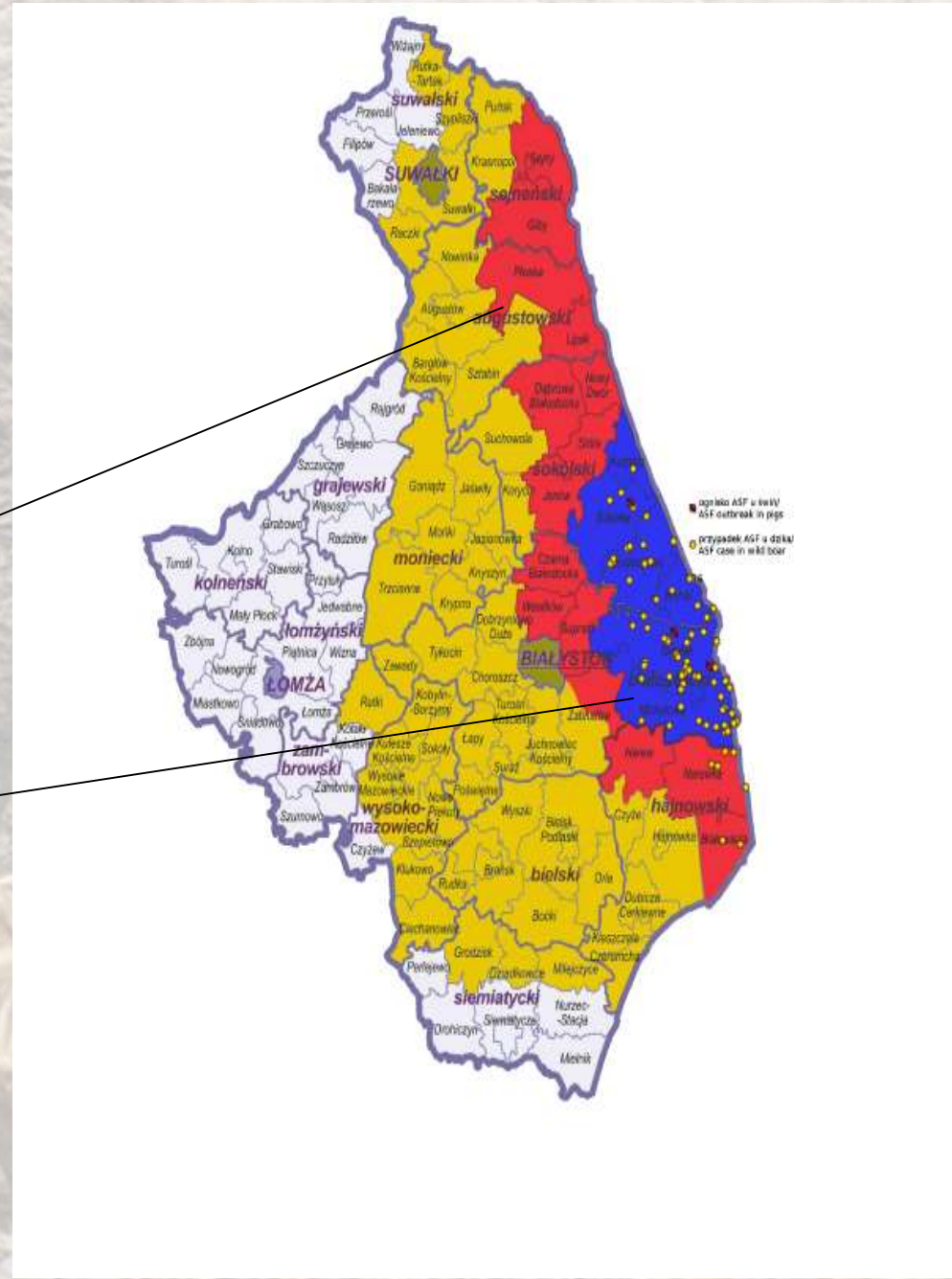
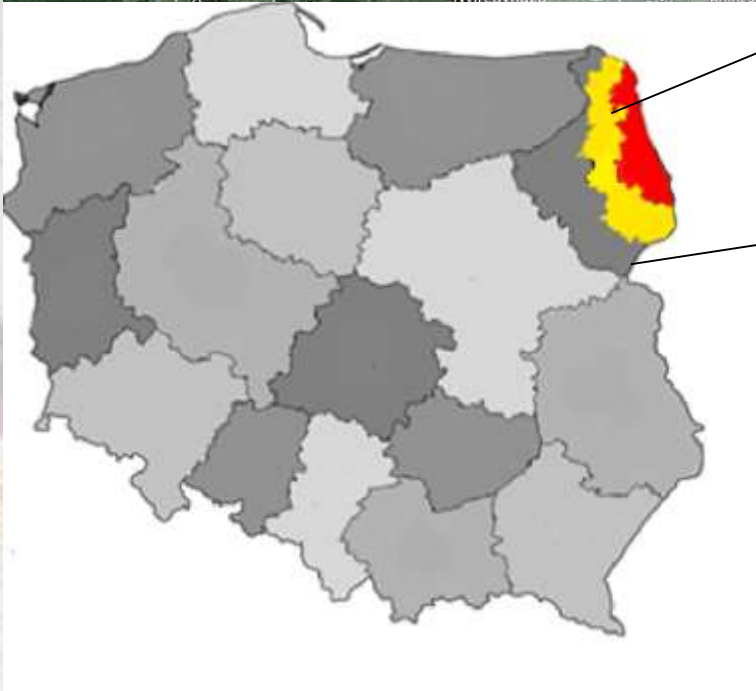
Rudaki, (gm. Krynki) 97 dni później Locha - 100 kg, znaleziona w rzece granicznej Świsłocz
PCR +++, ELISA +

Mało prawdopodobne by przypadki lutowe i majowy miały ze sobą związek.

Grzybowszczyzna

ASF w Polsce

Ogniska ASF w Polsce

- I. 21.07.2014 - 3 km od granicy z Białorusią, Zielona, gmina Gródek, powiat białostocki, gospodarstwo z 8 świniami
- II. 6.08.2014 - 9 km od granicy z Białorusią, Józefowo, gmina Gródek, powiat białostocki, gospodarstwo z 1 świnią
- III. 31.01.2015 - 8 km od granicy z Białorusią, Puciłki, gmina Sokółka, powiat sokólski, 5 świń

BRAK PRZESTRZEGANIA ZASAD BIOASEKURACJI W GOSPODARSTWACH

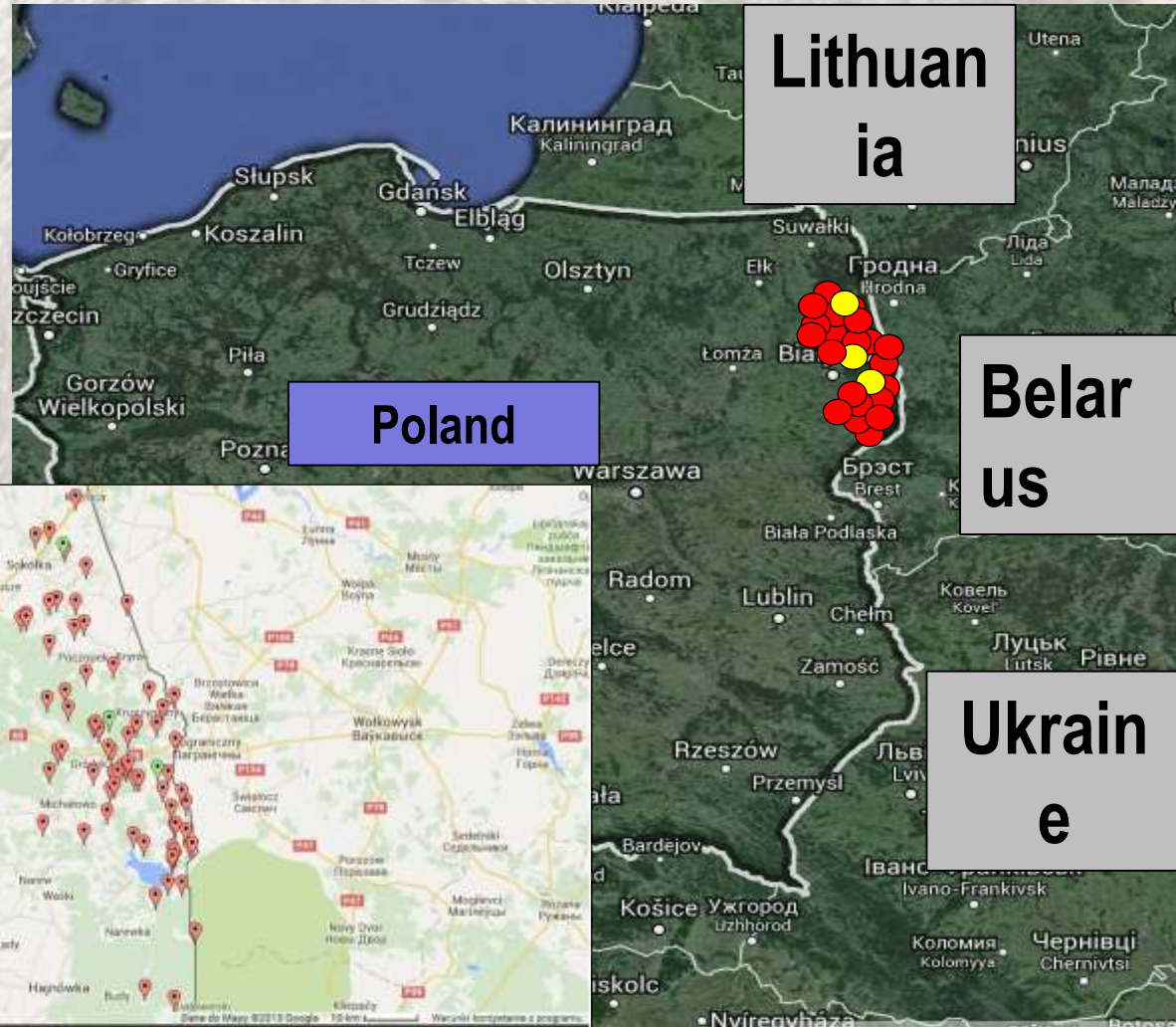

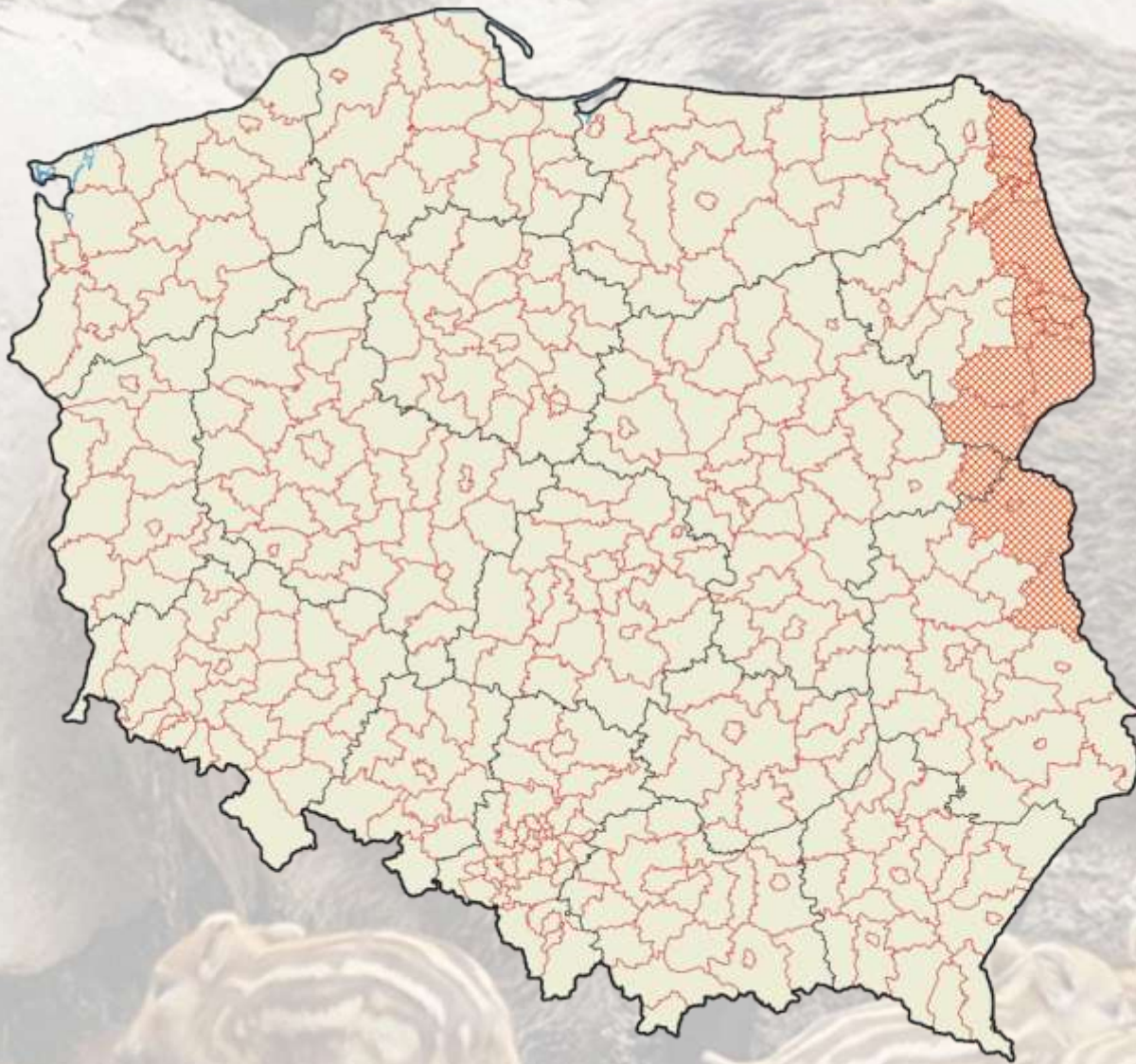
Polska

2014, luty. – wrzesień 2015.

76 przypadków, 3 ogniska;

w 3 z 314 z powiatów

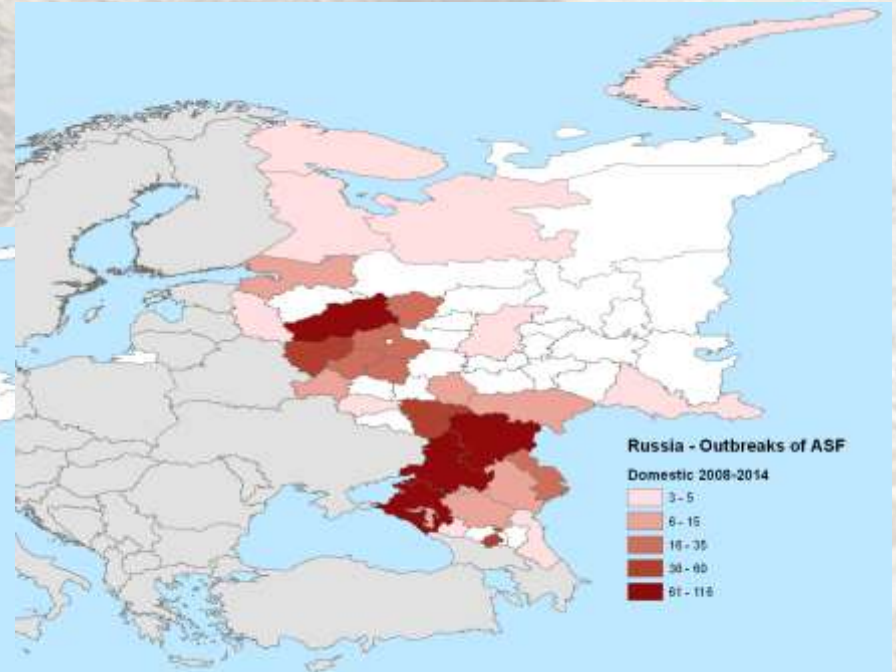
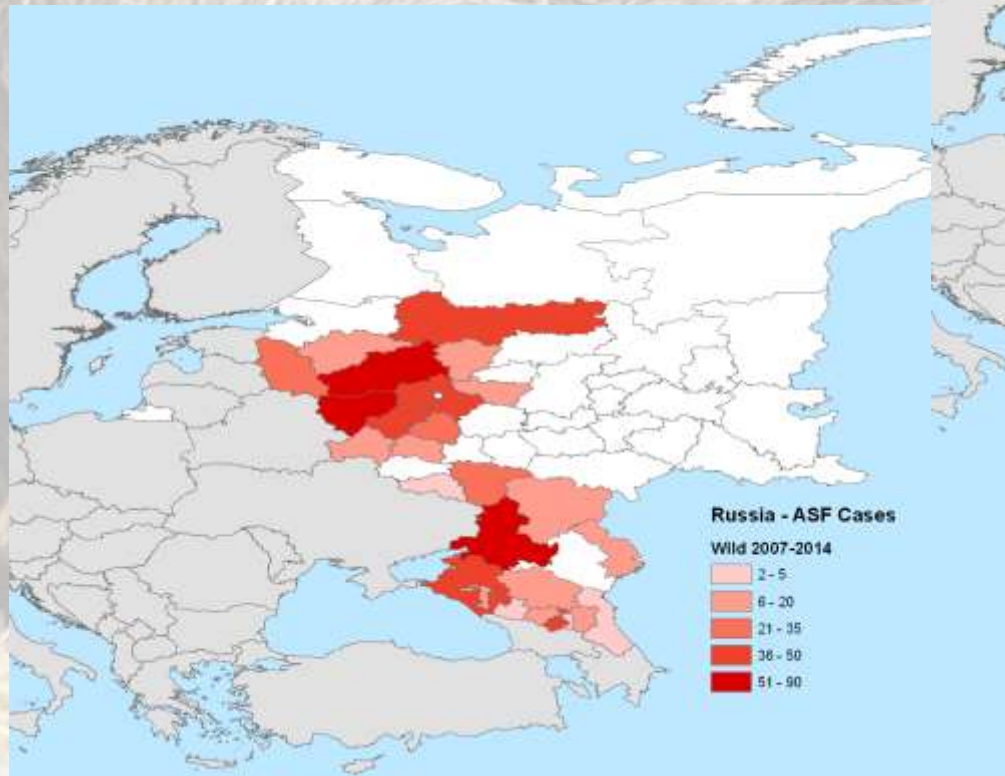
**Proporcje
między
obszarem
zakażonym,
a całą Polską**

Co będzie jeżeli...

Rosja: 2007 - 2014

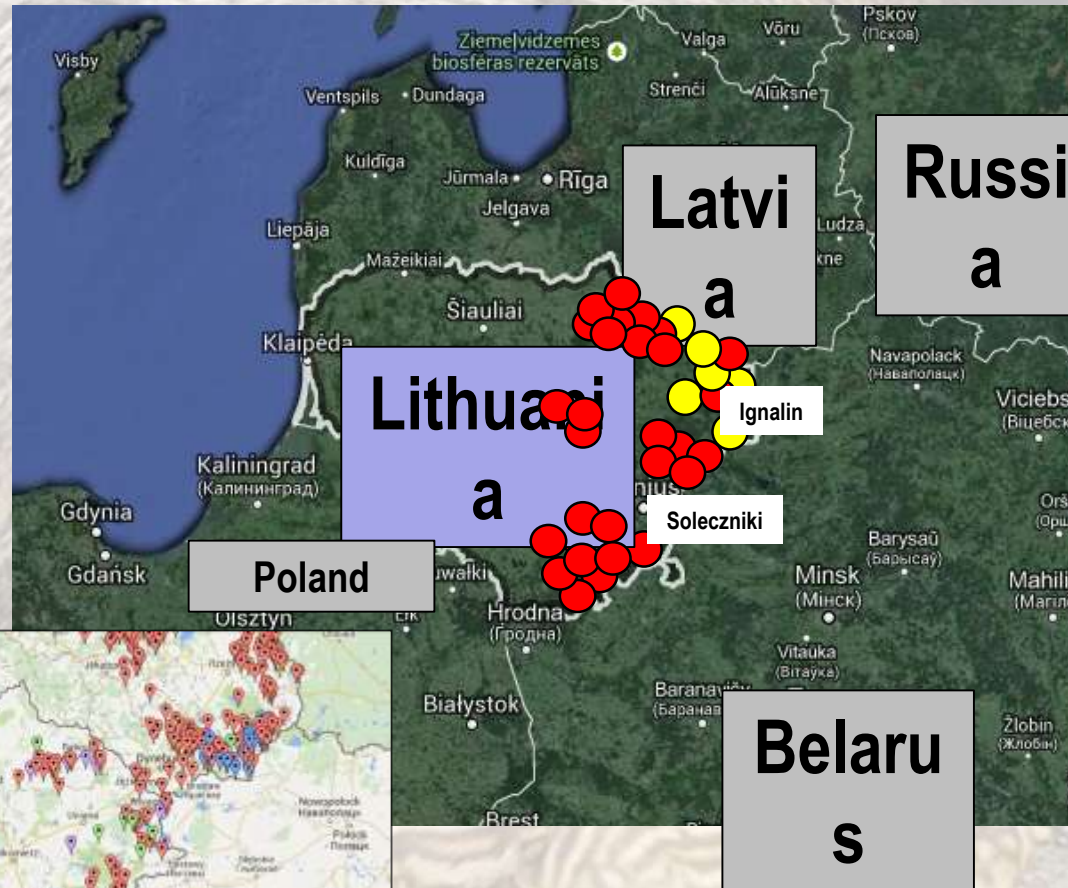
Dziki

Świnie

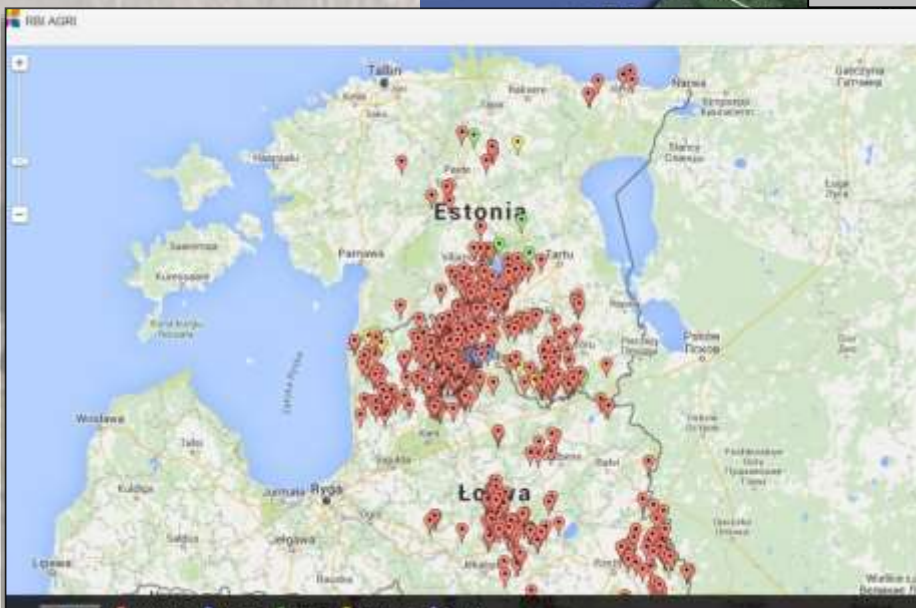
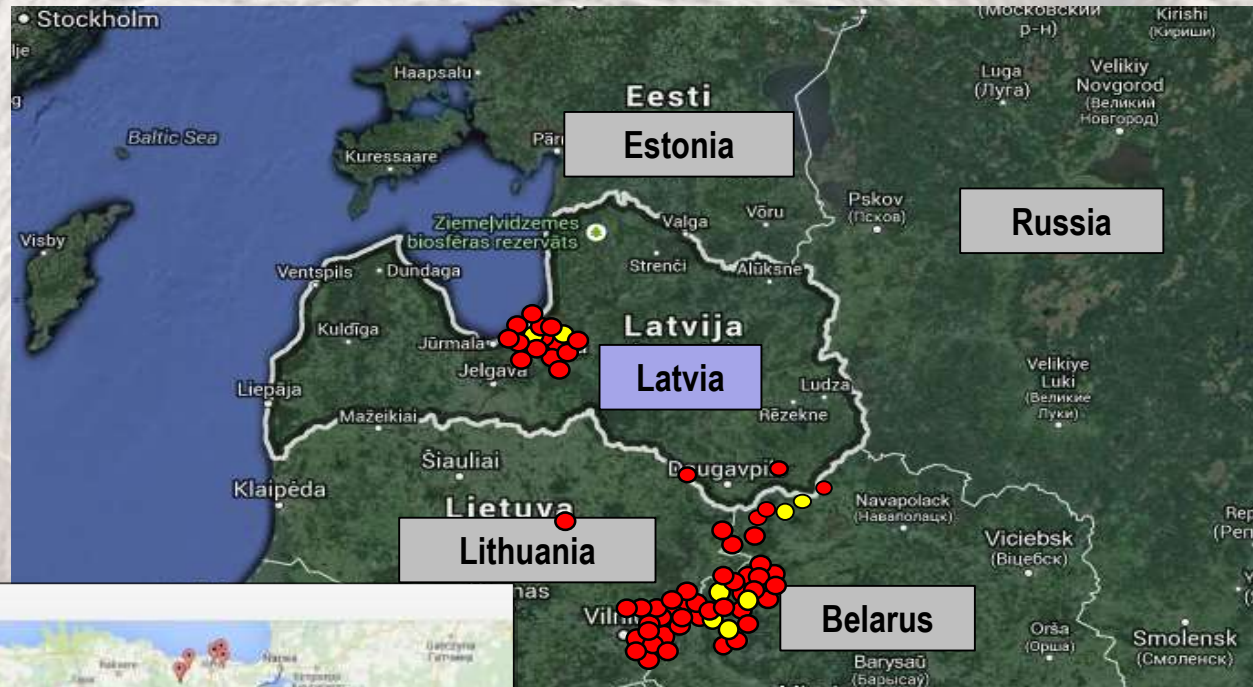
Litwa

2014, styczeń – 2015, lipiec, 2015
60 przypadków+ 6 ognisk (1 b. duże).

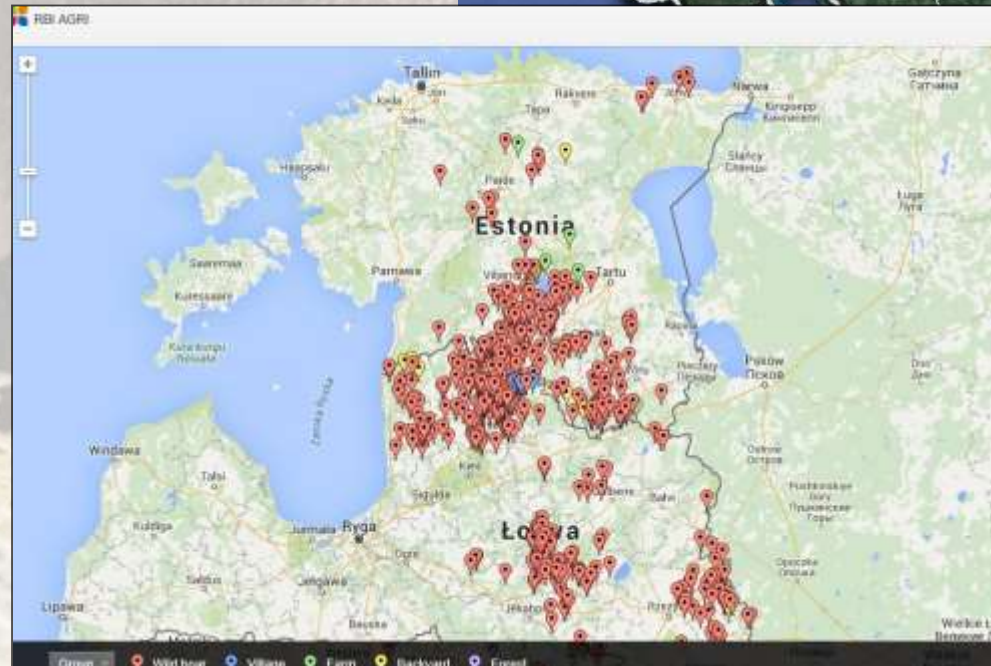
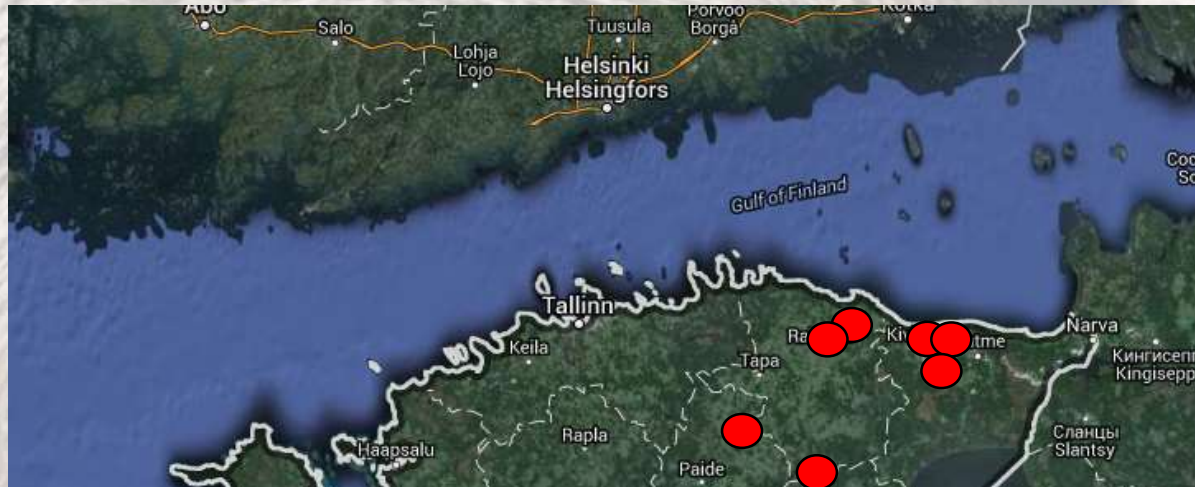
Łotwa

2014, czerwiec – 2015, czerwiec
315 przypadków, 35 ognisk

Estonia

2014, wrzesień. – 2015, czerwiec
55 przypadków, 3 ogniska

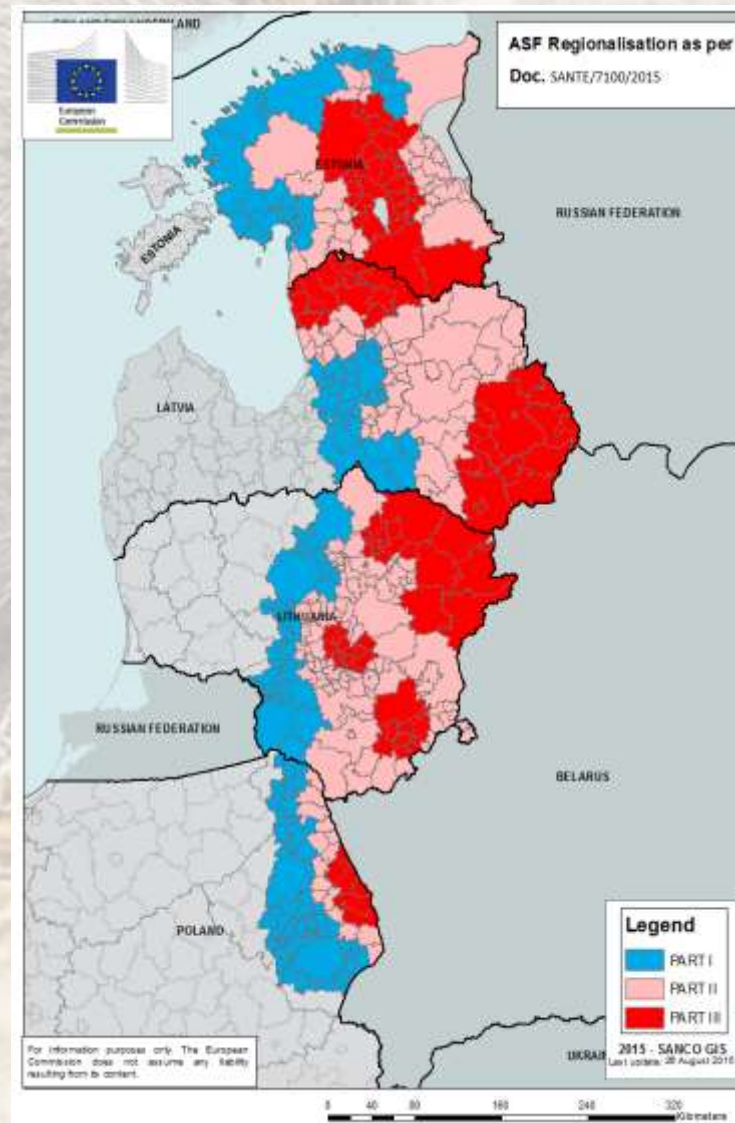
ASF w Europie Centralnej

2013 - 2015

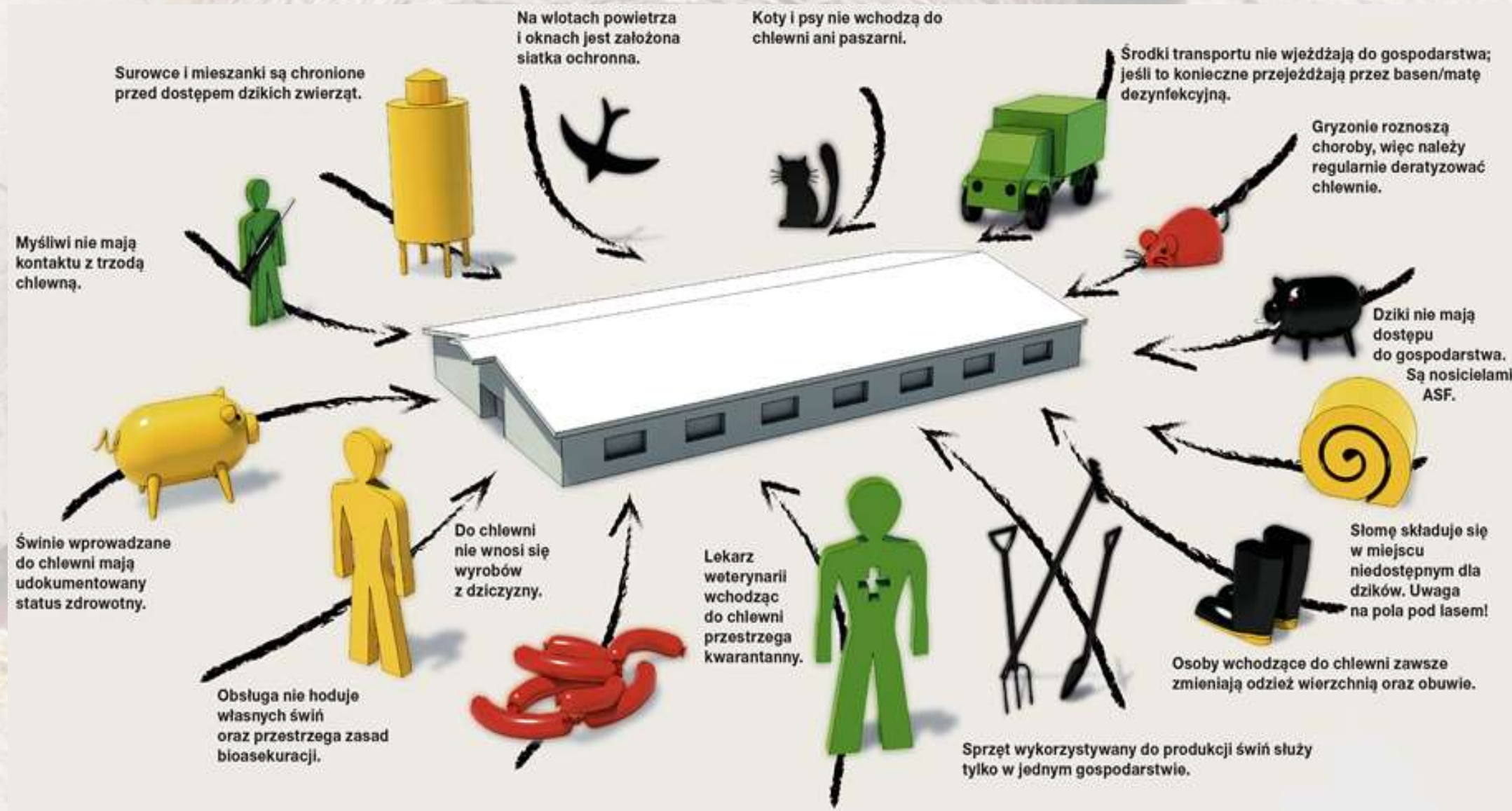
Występowanie przypadków i ognisk ASF w Polsce i w krajach bałtyckich w 2015 r.

Dane z systemu ADNS w 2015 r.	miesiąc								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
ogniska ASF u świń									
ESTONIA							7	10	
ŁOTWA						1	1	7	
LITWA							1	11	
POLSKA	1								
zgłoszone przypadki ASF u dzików									
ESTONIA	15	12	13	12	24	25	81	73	4
ŁOTWA	16	20	21	19	36	53	140	131	1
LITWA	8	7	6	6	9	6	17	6	
POLSKA	1	7	6	14	6	3	6	3	

Wektory szerzenia się ASF

Bioasekuracja

- najtańszy sposób ochrony stad zwierząt przed chorobami,
  - w tym przed ASF

Bioasekuracja

- Zespół działań mający na celu zminimalizowanie ryzyka wprowadzenia i szerzenia się czynników patogennych na fermie i poza nią.
- Skoncentrowana na ograniczeniu lub eliminacji źródeł chorób.
- Inne określenia – bio bezpieczeństwo, bezpieczeństwo biologiczne.

Czym jest bioasekuracja w produkcji zwierzęcej ?

Bioasekuracja – Ochrona przed zewnętrznym i wewnętrznym biologicznym zagrożeniem.

Ogranicza możliwość wprowadzenia i roznoszenia chorobotwórczych mikroorganizmów.

- Lokalizacja obiektu
- Środki transportu
- Ogrodzenie
- Ludzie – procedury , praktyka,
- Ściółka
- Pasza
- Zwierzęta towarzyszące
- Utylizacja padłych zwierząt
- Zwalczanie szkodników

**Planowane
regulacje
administracyjne
związane z
bioasekuracją**

**Biorąc pod uwagę zasady
bioasekuracji wszystkie
chlewnie podzielono na:**

- komercyjne**
- nie komercyjne**

Chlewnie komercyjne
– dostarczają prosięta lub
tuczniki na rynek.

Chlewnie nie komercyjne
– produkują świnie na
własny użytek.

Wymagania związane z bioasekuracją w chlewniach nie komercyjnych

- Zakaz stosowania zlewek
- Nie możliwość kontaktu świń z chlewni z innymi wrażliwymi na zakażenie zwierzętami, zakaz wprowadzania na teren gospodarstwa części dzików upolowanych lub martwych oraz mięsa.
- Zmiana odzieży przed wejściem do chlewni
- Zakaz wchodzenia osób postronnych
- Ubój świń pod nadzorem lek.wet.
- Zakaz utrzymywania loch/knurów.
- Maty dezynfekcyjne.

Wymagania związane z bioasekuracją w chlewniach komercyjnych

- Zasady bioasekuracji jak w chlewniach nie komercyjnych.
- Przestrzeganie opracowanego przez właściciela planu bioasekuracji, zatwierdzonego lub rekomendowanego i weryfikowanego przez inspekcję wet. zgodnie z profilem produkcyjnym fermy i przepisami krajowymi.

Bioasekuracja

Patogeny najczęściej są wprowadzane do stada i w nim transmitowane poprzez:

- wprowadzanie nowo zakupionych zwierząt w tym z niewiadomego źródła, które mogą być w okresie inkubacji choroby, chore lub są ozdowieńcami,
- zwłoki zwierząt nieodpowiednio zagospodarowane,
- środki transportu, sprzęt, ubrania, buty osób wizytujących stado,
- kontakt z zakażonymi obiektami,
- zakażoną paszą lub wodą, odchody,
- kontakt z innymi gatunkami zwierząt

Bioasekuracja

Należy przy tym pamiętać, że wniknięcie patogenu nie zawsze można

- zaobserwować w postaci objawów chorobowych np. choroba Aujeszky'ego, wirus TGE, albo wniknięcie patogenu może zainicjować rozwój objawów chorobowych flory stale zasiedlającej zwierzę E. coli.**
- ważne informacje z okresowych badań laboratoryjnych, zwrotna informacja np. z rzeźni z badań poubojowych.**

Bioasekuracja

Większość patogenów przeżywa w areozolu – kwestia czasu, temperatury, wilgotności.

- Wirus ch. Aujeszkiego dłużej przy małej wilgotności
- Wirus grypy świń 15h w temp. 21 st
- Wirus FMD i Aujeszki ale też Coxiella przenoszone na duże dystanse z wiatrem
- M. hyopneumoniae transmisja obserwowana 3,2 km do kolejnej fermy, Aujeszki do 8 km, Influenza świń w Bretanii do 2 km.

Bioasekuracja

Lokalizacja stada, gospodarstwa.

- Odległość od innych ferm i ich wielkość – powyżej 3 km małe ryzyko dla większości chorób transmitowanych przez powietrze.
- Zagęszczenie zwierząt w okolicy do 100 świń/km² bezpieczne zagęszczenie- pow. 1000 duże ryzyko..
- Typy ferm w okolicy.
- Rzeźnie, grzebowiska w tym stare, składy odpadów, oczyszczalnie ścieków – duże ryzyko poniżej 1 km
- Drogi - powinno być min 50 m.
- Obecność dzikich zwierząt powyżej 100 m.

Właściwe ogrodzenie fermy

Zabezpieczenie przed
dzikimi zwierzętami

Bioasekuracja

Kontrola przemieszania środków transportu.

Podział fermy na strefy

- dla transportu zwierząt wew. i zewnętrznego,
- dla transportu pasz,
- dla transportu zwierząt padłych – zakaz wjazdu na teren fermy.

A photograph showing the underside of a vehicle's chassis and a snow-covered roof edge, illustrating a limitation in vehicle access to a farm. The image is oriented vertically, with the vehicle's undercarriage on the left and the snow-covered roof on the right. The text is overlaid in the bottom-left corner.

**Ograniczenie dostępu pojazdów
na fermę**

Ograniczenie liczby źródeł, z jakich pozyskiwane są zwierzęta do zasiedlenia fermy

Bioasekuracja

Jacy „nieproszeni goście” zjawiają się dziś na terenie Twojego gospodarstwa?

BAKTERIE SALMONELLI

AFRYKAŃSKI POMÓR ŚWIŃ

WIRUS PRYSZCZYCY

WIRUS PRRS

ŚWIŃSKA GRYPA H1N1

Samochody dostawcze

Bioasekuracja

Prawidłowo

Stop / szlaban – rejestracja

Cień / Zadaszenie – ochrona środka dezynfekującego

Kanał pochyły – oszczędność

Wystarczająca długość przejazdu

Dopuszczalne

Stop / szlaban – rejestracja

Pompa / spryskiwacz stosowane w razie potrzeby

Specjalny pojazd wyznaczony do ogólnego zastosowania na terenie gospodarstwa

Do poprawy

Brak szlabanu, brak rejestru, zbyt duża prędkość

Bezpośrednie oddziaływanie słońca i deszczu

Zbyt krótki przejazd

Wysoka nierentowność i niski poziom ochrony

Dezynfekcja pojazdów

Bioasekuracja

- Higiena obuwia, odzieży, osobista osób pracujących na fermie zgodnie z pisemnymi procedurami.
- Używanie oddzielnego sprzętu dla każdej kategorii produkcyjnej zwierząt (strefy) jego mycie i dezynfekcja wg spisanych procedur.
- Przeznaczenie osobnych narzędzi np. do prac brudnych - odchody, martwe zwierzęta i czystych- słoma, siano.

Prysznice

Ograniczenie liczby wszelkich wizyt do niezbędnego minimum

Bioasekuracja

Lekarze weterynarii

- Odpowiednie zachowanie zgodnie ze standardami bioasekuracyjnymi na fermach lub standardami wew. IW, ZLZ,
- Używanie materiałów jednorazowego użytku,
- Używanie wyłącznie właściwie odkażonego lub jałowego sprzętu,
- Angażowanie przygotowanych pomocników,
- Higiena rąk, obuwia, odzieży,
- Podawanie roztworów leków z opakowań wielorazowego użytku.

Kodeks dobrej praktyki weterynaryjnej

Zmiana obuwia i odzieży ochronnej

Zabiegi DDD

Dezynfekcja – niszczenie w środowisku chorobotwórczych drobnoustrojów (bakterie, wirusy, grzyby)

Dezynfekcja

- Zapobiegawcza – standardowa (budynki, rampy, urządzenia i sprzęt, środki transportu i zwierzęta (pępowina u prosiąt, wymię),**
- Bieżąca w czasie trwania choroby zakaźnej w stadzie,**
- Końcowa po wygaśnięciu ogniska choroby.**

(Polakow 1982).

Zabiegi DDD

- Kwasy – nadoctowy
- Zasady – wodorotlenek sodu, wodorotlenek potasu, wapno palone, tlenek wapna.
- Aldehyd – Aldehyd glutarowy, mrówkowy.
- Fenole – lizol, lizoform, kreolina.
- Czwartorzędowe zasady amoniowe – detergenty amfoteryczne.
- Związki wieloskładnikowe - Virkon, Lysoformin, Desoform, CID 20 – związki powierzchniowo czynne, substancje aktywne, kwasy organiczne, glikosal itd

Czym dezynfekować

Virkon S - zalecany przez OIE

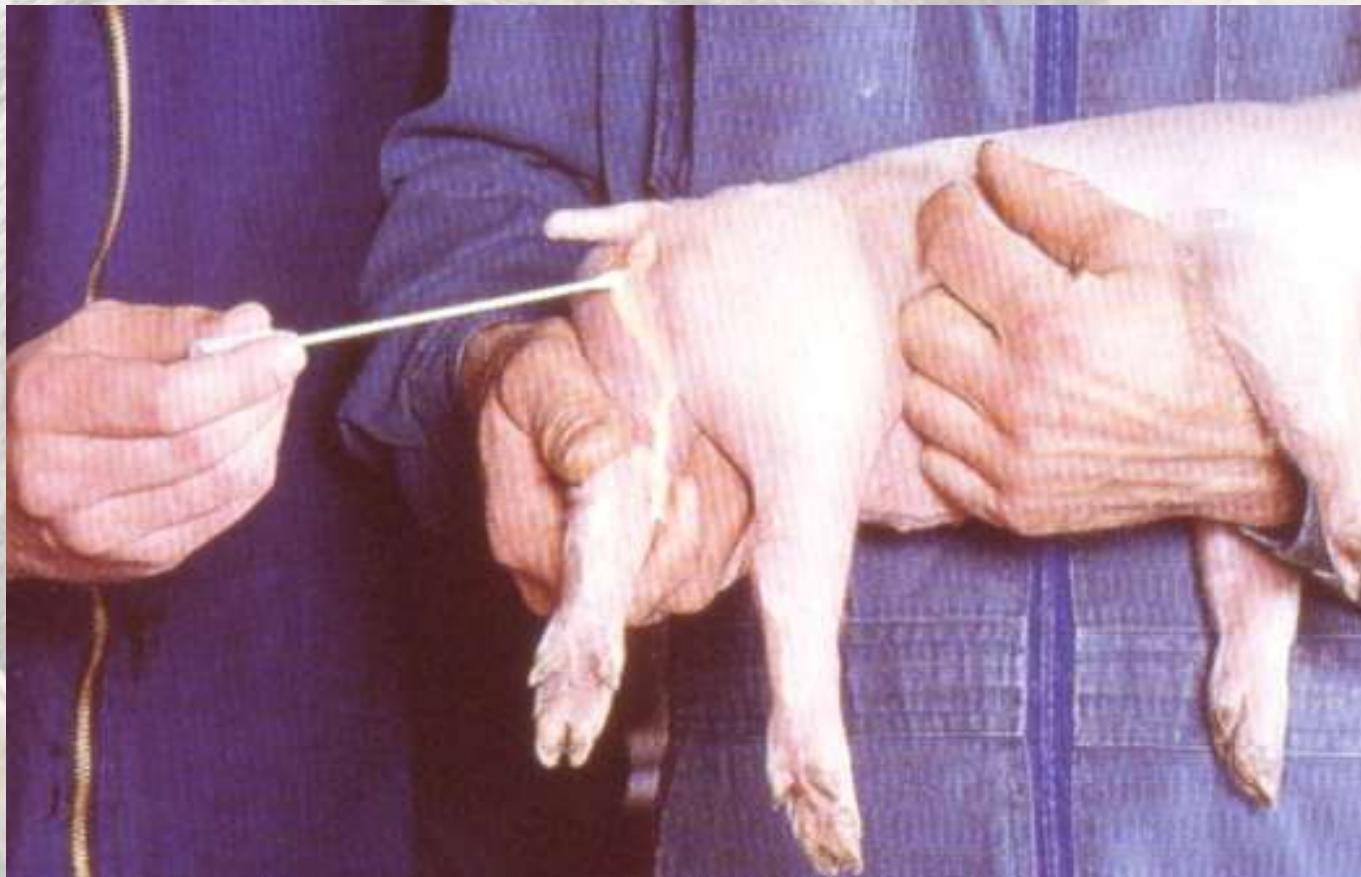
- ❑ Testy przeprowadzono w maju 2002 roku przy wykorzystaniu rozcieńczeń
- ❑ preparatu Virkon®S w stosunku od **1:100** do **1:400**, z których wszystkie
- ❑ charakteryzowały się redukcją miana wirusa o więcej niż 4,25 log.
- ❑ Stosując się do zalecenia brytyjskiego Instytutu Zdrowia Zwierząt, przeprowadzono
- ❑ kolejną serię testów, w których preparat Virkon®S wykazał taką samą skuteczność
- ❑ przy rozcieńczeniach w stosunku od 1:500 do 1:800

- ❑ Preparat Virkon®S odznaczał się **bardzo wysokim poziomem skuteczności** i w zwalczaniu Afrykańskiego Pomoru Świń.

- ❑ Powyższe dane zostały zweryfikowane i w pełni potwierdzone za zgodność z danymi oryginalnymi przez brytyjski Instytut Zdrowia Zwierząt w kwietniu 2013 roku.

Ograniczenie liczby źródeł, z jakich pozyskiwane są zwierzęta na remont stada

Wprowadzanie nowych knurów niesie ze sobą większe, w porównaniu do zakupu nasienia, ryzyko zawleczenia do stada nowych patogenów

Nabywanie świń pochodzących wyłącznie ze stad, nad którymi sprawowany jest regularny monitoring.

Czynniki ryzyka

Inne zwierzęta

Czynniki ryzyka

Gryzonie

Myszy stanowią ważny wektor szerzenia się chorób

Czynniki ryzyka

Szczury

Szczury mogą przemieszczać
około 3-4 km

Okresowa deratyzacja

Zabiegi DDD

Deratyzacja – tępienie gryzoni, głównie szczurów w zorganizowany sposób.

Gryzonie przenoszą:

- Bakterie coli, salmonelle, pasterelle, leptospiry, listerie, brucelle, mykobakterie, wąglik,**
- Wirusy choroby Aujeszkiego, grypy, wścieklizny,**
- Pasożyty włośnicy, toksoplazmy.**

Zabiegi DDD

- Kolonia 100 szczurów zjada ponad 1 tonę paszy/rok
- Szczur, mysz zniszczyć może 10 x więcej paszy niż zje- mocz, kał, sierść.
- Niszczenie budynków – drewno, kable, izolacja termiczna,
- Niepokojenie zwierząt.

Czynniki ryzyka

Laguny ze ściekami

Ważny rezerwuar
i źródło *B. hyo*

Gnojowica znajdująca się w
lagunach może być
zanieczyszczona *B. hyodysenteriae*

Gnojowica

- ❑ Bakterie jelitowe, enterowirusy, BVDV, TGEV, Koronawirusy, pierwotniaki Eimeria.
- ❑ Nie podlega procesowi samozagrzania

Gatunek	Typ gnojowicy	Przeżywalność/dni
Salmonelle	bydłęca	200-300
	świńska	90-120
	pomiot	5-20
Brucella abortus	bydłęca w 10 st	47-70
	bydłęca w 20 st	20
Pałeczki z grupy coli	bydłęca lato	85-130
	bydłęca zima	30-120
FMDV	zima	25-32
	lato	60

Czynniki ryzyka

Ptaki

Jaskółka

Szerzenie zakażenia pomiędzy sąsiadującymi pomieszczeniami czy budynkami inwentarskimi przez ptaki stanowi zagrożenie, zwłaszcza w ekstensywnych systemach chowu

CZYNNIKI RYZYKA

Uczestnictwo w targach i pokazach

- Wystawianie zwierząt na targach oraz pokazach, a następnie ponowne wprowadzanie ich bezpośrednio na fermę
- Zwierzęta, które przebywały w miejscach, gdzie miały kontakt z wieloma innymi świniami, należy izolować i traktować jak nowo wprowadzane na fermę
- Przed wprowadzeniem do stada należy, w oparciu o opracowany uprzednio plan, poddawać takie zwierzęta badaniom i obserwacjom przez wyznaczony okres czasu (minimum 60 dni)

CZYNNIKI RYZYKA

Pasza

Dezynfekcja obuwia

Pojemniki do dezynfekcji obuwia należy umieszczać przy wszystkich

- wejściach na fermę,
- wejściach do obiektów fermy
- ZALECANYM ŚRODKIEM DEZYNFEKCYJNYM JEST VIRKON. ROZCIĘCZENIE OD 1:100 do 1:800

Należy pilnować by wszyscy ich używali !

Zasady bioasekuracji - kwwarantanna

Kwarantanna wszystkich nabywanych świń oraz zwierząt wprowadzanych na farmę jest konieczna (min. 3 tygodnie, a lepiej 60 dni)

- Budynki, w których przeprowadzana jest kwarantanna powinny być całkowicie odizolowane od stada**
  - zlokalizowane w odległości co najmniej 50 m
- Oddzielni pracownicy (nowe obuwie i odzież ochronna)**
- Osobny sprzęt**

Planowane regulacje administracyjne związane z bioasekuracją

**Biorąc pod uwagę zasady
bioasekuracji wszystkie
chlewnie podzielono na:**

- komercyjne**
- nie komercyjne**

☐ Chlewnie komercyjne
– dostarczają prosięta lub tuczniki
na rynek.

☐ Chlewnie nie komercyjne
– produkują świnie na
własny użytek.

Wymagania związane z bioasekuracją w chlewniach nie komercyjnych

- Zakaz stosowania zlewek
- Nie możliwość kontaktu świń z chlewni z innymi wrażliwymi na zakażenie zwierzętami, zakaz wprowadzania na teren gospodarstwa części dzików upolowanych lub martwych oraz mięsa.
- Zmiana odzieży przed wejściem do chlewni
- Zakaz wchodzenia osób postronnych
- Ubój świń pod nadzorem lek.wet.
- Zakaz utrzymywania loch/knurów.
- Maty dezynfekcyjne.

Wymagania związane z bioasekuracją w chlewniach komercyjnych

- Zasady bioasekuracji jak w chlewniach nie komercyjnych.
- Przestrzeganie opracowanego przez właściciela planu bioasekuracji, zatwierdzonego lub rekomendowanego i weryfikowanego przez inspekcję wet. zgodnie z profilem produkcyjnym fermy i przepisami krajowymi.

Wymagania związane z bioasekuracją w chlewniach utrzymujących świnie na wybiegach (out door)

- Podwójne ogrodzenie, chroniące przed dzikami.**
- Przestrzeganie zasad jak w chlewniach komercyjnych.**

Inspekcje w chlewniach nie komercyjnych

Inspekcja – rozmowa z rolnikiem, przegląd stanu zdrowotnego, badanie kliniczne tylko wtedy jeżeli sytuacja jest „podejrzana”.

- Inspekcje powinny być przeprowadzane przez inspekcję wet. lub autoryzowanych lekarzy prywatnych.
- Inspektor ocenia poziom bioasekuracji oraz stan zdrowotny świń 2x w roku w obszarach części 2 i 3 zgodnie z decyzją Komisji 2014/178.
- W obszarach wolnych od ASF tylko bierne inspekcje (podejmowanie innych działań wtedy kiedy coś się dzieje).
- Badanie kliniczne w obiektach chowu gdzie ubija się świnie.

Badania w chlewniach nie komercyjnych

Badanie – badanie kliniczne oraz pobranie próbek jeżeli zasadne

- Zgodnie z decyzją Komisji Wet. UE 2014/178 w strefach z 2 i 3.
- W chlewniach, w których stwierdzono zachorowania z gorączką.
- Pobieranie próbek jeżeli są świnie z gorączką lub stwierdza się śmiertelność lub zachorowania wskazujące na chorobę zakaźną.
- Testy qRT-PCR, fakultatywnie ELISA.

Dalsze postępowanie inspekcji weterynaryjnej

Jeżeli gospodarstwo nie spełnia zaleceń bioasekuracyjnych ma 30 dni na poprawę sytuacji.

- W przypadku braku działań naprawczych likwidacja chlewni (ubój prewencyjny).
- Zakaz chowu świń przez co najmniej rok (w Polsce 3 lata).
- Możliwość nałożenia kary (dotyczy przede wszystkim dużych gospodarstw).

Dalsze postępowanie inspekcji weterynaryjnej

- Badanie poubojowe świń na użytek własny – w strefie czerwonej i żółtej (1 i 2)**
- Badanie przed ubojowe i ewentualnie pobranie próbek do badań laboratoryjnych.**

Nie dziki, ale aktywność ludzi, w tym przede wszystkim środki transportu i nielegalnie przemieszczone mięso zakażonych DZIKÓW lub świń będzie przyczyną rozwleczenia ASF na duże odległości. Nie należy zapominać o słowie bioterroryzm.

DZIĘKUJĘ za cierpliwość.

